

Utbildningsinspektion i Vallbergaskolan, Ränneslövsskolan och Ysbyskolan

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolorna	2
Sammanfattande bedömning	3
Bedömning av utbildningsresultaten	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Vallbergaskolan, Ränneslövsskolan och Ysbyskolan den 7–9 mars 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Vallbergaskolan, Ränneslövsskolan och Ysbyskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Vallbergaskolan, Ränneslövsskolan och Ysbyskolan intervjuades rektorer, lärare och elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i årskurserna 1–6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och stu-

dier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolorna

Vallbergaskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	30
Förskoleklass	10
Grundskola, årskurserna 1–6	167

Ränneslövsskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	30
Förskoleklass	10
Grundskola, årskurserna 1–3	33

Ysbyskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	0
Förskoleklass	8
Grundskola, årskurserna 1–3	26

Vallbergaskolan, Ränneslövsskolan och Ysbyskolan är tre mindre skolor i skoldistriktet Centrum.

Utbildningen vid Vallbergaskolan omfattar förskoleklassen och årskurserna 1–6 samt skolbarnsomsorg i form av fritidshem för barn i åldrarna mellan sex och nio år. Skolan ligger i orten Vallberga söder om Laholms centralort. Skolans 177 barn och elever är fördelade på två åldersblandade arbetsenheter för förskoleklassen och årskurserna 1–3 samt tre åldershomogena arbetsenheter i årskurserna 4–6. Verksamheten är inrymd i relativt nyrenoverade byggnader som är grupperade kring en inbjudande skolgård med god tillgång till lekutrustning. I skolans lokaler finns ett välutrustat skolbibliotek som också fungerar som kommundelsbibliotek. Skolans upptagningsområde i årskurserna 4–6 innefattar även orterna Ränneslöv och Ysby. Eleverna fortsätter därefter sin skolgång i årskurserna 7–9 i Lagaholmsskolan.

Verksamheten vid Ränneslövsskolan omfattar förskoleklassen och årskurserna 1–3 samt skolbarnsomsorg i form av fritidshem för barn i åldrarna mellan sex och nio år. Skolans 43 barn och elever är fördelade på två åldersblandade arbetsenheter, F–1 respektive 2–3. Verksamheten är inrymd i ändamålsenliga lokaler i en relativt ny, välhållen skolbyggnad Slöjdundervisningen och undervisningen i ämnet idrott och hälsa samt i de naturorienterande och samhällsorienterande ämnena är förlagd till Vallbergaskolan. Skollunchen intas i ett äldreboende på gångavstånd från skolan. Skolans upptagningsområde innefattar orten Ränneslöv.

Ysbyskolan är för närvarande kommunens minsta skola. Skolans 34 barn och elever är fördelade på två åldersblandade arbetsenheter, F–1 respektive 2–3. Slöjdundervisningen och undervisningen i ämnet idrott och hälsa samt i de naturorienterande och samhällsorienterande ämnena är förlagd till Vallbergasko-

lan. Skolbarnsomsorg i form av fritidshem bedrivs i föräldrakooperativ regi i en angränsande lokal. Skolans upptagningsområde innefattar orten Ysby.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid skolorna och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Som helhet erbjuder Vallbergaskolan, Ränneslövsskolan och Ysbyskolan en utbildning av godtagbar kvalitet. Eleverna utvecklas och når i stort kunskaper i grundskolans ämnen enligt de nationella målen. Undervisningen är relativt allsidig och varierad. Lärarna har en förmåga att följa upp elevernas lärande och att ge stöd när det behövs. Den pedagogiska personalen är lärarutbildad och har en god medvetenhet om de nationella målen.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolorna bör följa upp och utvärdera kunskapsutvecklingen även inom andra ämnen än svenska, engelska och matematik samt analysera orsaken till den försämrade kunskapsutvecklingen utifrån resultaten på nationella ämnesproven i årskurs 5.
- Vallbergaskolan bör se över nivågrupperingen i engelska.
- Elevernas inflytande över undervisningens innehåll bör förbättras.
- Ränneslövsskolans och Ysbyskolans datorer saknar tillfredsställande Internetuppkopplingar.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Skolorna saknar elevens val (2 kap. 19–20 §§ grundskoleförordningen samt bilaga 3 till skollagen).
- Skolornas kvalitetsredovisningar uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Beslut om placering av elev i särskild undervisningsgrupp saknas (5 kap. 5 § grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Inspektörerna bedömer att barnen i förskoleklasserna ges goda möjligheter till utveckling och lärande som en grund för fortsatt skolgång. Vid verksamhetsbesök och lärarintervjuer framkommer hur förskoleklassernas personal konkretiserar och arbetar med målen att sträva mot.

I årskurserna 1–3 fokuserar lärarna på undervisningen i svenska och matematik medan man förväntar sig att lärarna i årskurserna 4–6 vid Vallbergaskolan skall

ta ett större ansvar för övriga ämnen. Skolorna använder Skolverkets äldre diagnosmaterial i årskurs 2 för att kunna individanpassa undervisningen.

Tabell. *Andel elever vid Vallbergaskolan som har uppnått målen i de nationella ämnesproven i årskurs 5 åren 2004 och 2005.*

Nationella prov	Svenska	Engelska	Matematik
Läsåret 2003/2004	92 procent	85 procent	85 procent
Läsåret 2004/2005	77 procent	75 procent	69 procent

Källa: Laholms kommun

Vallbergaskolans resultat på de nationella ämnesproven pekar på en försämrad måluppfyllelse över tid. Inspektörerna bedömer att skolan bör analysera orsakerna till den försämrade kunskapsutvecklingen.

I årskurserna 5–6 vid Vallbergaskolan används nivågruppering i engelska som metod för att öka måluppfyllelsen. Detta innebär att eleverna först testas och sedan placeras i grupper utifrån sina förkunskaper. Nivågruppering efter kunskaps-/prestationsmässiga förutsättningar i ett ämne under en begränsad tid kan vara motiverad utifrån ett pedagogiskt syfte om det inte leder till för lågt ställda förväntningar på eleverna. Elevernas resultat skall fortlöpande följas upp varvid organiseringen av undervisningen omprövas. Verksamheten bör bygga på en genomtänkt pedagogisk planering så att varje elev har möjlighet att nå målen för utbildningen och förverkliga sina möjligheter. Inspektörerna bedömer mot bakgrund härav att Vallbergaskolan bör se över nivågrupperingen i engelska.

Det förekommer också att eleverna delas in i pojk- och flickgrupper i ämnet idrott och hälsa i syfte att ge flickorna större utrymme under lektionerna.

I utvecklingssamtalen tas elevernas kunskaps- och sociala utveckling upp. Sedan en tid tillbaka pågår ett arbete vid skolorna med att utveckla individuella utvecklingsplaner för samtliga elever. I samband med utvecklingssamtalen dokumenterar elever och lärare elevernas kunskapsutveckling och sätter upp nya mål för lärandet. De individuella utvecklingsplaner som presenteras för inspektörerna behandlar i huvudsak utvecklingen inom ämnena matematik och svenska. Dokumentation av kunskapsutvecklingen i övriga ämnen sker mindre systematiskt. Inspektörerna bedömer att skolorna bör följa upp och utvärdera kunskapsutvecklingen även inom andra ämnen än svenska, engelska och matematik.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Skolverket vill uppmärksamma kommunen på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främ-

ja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år.

Vid besöksstillfället hade skolorna handlingsprogram mot kränkande behandling i enlighet med Lpo 94. Programmen behandlar dock inte kränkningar mellan vuxen och elev. Inspektörerna förutsätter att skolorna beaktar alla former av kränkande behandling i det fortsatta arbetet.

Skolorna har avsatt tid för "Livsviktigt" en undervisningstimme per vecka då skolorna arbetar enligt Kimbers metod och med hennes materiel. Intervjuade lärare och elever anser att övningarna som genomförs under dessa lektioner utgör en viktig del av skolveckan och bidrar till elevernas sociala fostran. I klasserna talar lärarna ofta om hur människor skall vara mot varandra och vid Ränneslövsskolan har elever och lärare så kallade kompissamtal varannan fredag. Vid elevintervjun framkommer dock att vissa elever menar att de kvinnliga lärarna vid Vallbergaskolan inte lika aktivt som de manliga lärarna ingriper i samband med bråk på skolgården.

Lärarna informerar eleverna om målen för utbildningen både vid terminsstart och när nya arbetsområden påbörjas. Det uppvisades några goda exempel på elevinflytande över arbetssätt vid inspektörernas lektionsbesök, men eleverna uppgav vid intervjutillfällena, att det är läraren som mest styr planeringen av lektionerna. Eleverna säger sig inte ha något inflytande över innehållet i undervisningen.

Eleverna får lära sig att arbeta i demokratiska arbetsformer, de deltar i klassråd och elevråd. Elevråden sammanträder ett par gånger per termin. Vid elevintervjuerna framkommer att man vid elevrådsmötena tar upp frågor om utemiljön och skolmaten. I elevråden har man kunnat påverka inköp av lekredskap, böcker, spel m.m. enligt vad som framkommer vid elevrådsintervjuerna. Vid Vallbergaskolan har eleverna varit med och arrangerat en julbasar för att samla in pengar till hjälpbehövande. Inspektörerna kunde se att personalen har ett respektfullt förhållningssätt till eleverna och deras synpunkter. Inspektörernas bedömer att elevernas deltagande i olika råd och samlingar väl bidrar till elevernas utveckling.

Organisation och arbetssätt i undervisningen

Undervisningen i årskurserna 1–3 organiseras åldersblandat medan undervisningen i årskurserna 4–6 bedrivs i åldershomogena grupper. Under besöket kunde inspektörerna se exempel på hur eleverna arbetade undersökande med olika uppgifter. Arbetsformer och grupper ändras utifrån elevernas behov. Skolornas lokaler är utformade så att både elever och personal lätt kan samarbeta med varandra. Vallbergaskolan är utrustad med ett välskött skolbibliotek och personalen betonar läsandets betydelse för lärandet. Inspektörerna bedömer att organiseringen av verksamheten stödjer elevernas kunskapsutveckling.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Personalresurserna används på ett flexibelt sätt för att möta elever som är i behov av stöd i skolarbetet. I de fall där det krävs extra resurser kan skolorna i likhet med övriga kommunala skolor i Laholm få stöd av skoldistriktets elevhälsoteam som vid uttalade behov ger handledning till personalen i arbetslagen. Under vårterminen 2006 har man inom distriktet gjort en prioritering av elevhälsoteamets insatser för elever i Ränneslövsskolan, Vallbergaskolan och Laga-holmsskolan. För Ysbyskolan har detta inneburit ytterst begränsat extra stöd enligt vad som framkommit vid lärarintervjuerna.

Vid Vallbergaskolan finns en särskild undervisningsgrupp där en elev i årskurs 3 är placerad under vårterminen 2006. Inspektörerna har tagit del av ett dokument som beskriver vilka åtgärder som vidtagits för att stödja eleven, dock har skolan inte kunnat presentera ett beslut där det framgår att eleven placerats i särskild undervisningsgrupp och där föräldrarna delgetts möjlighet att överklaga. Inspektörerna bedömer att handläggningen i detta ärende inte uppfyller grundskoleförordningens krav.

Utvärdering av lärandet

Skolorna har utarbetat särskilda skriv- och matematikskeman. Dessa används som underlag när eleverna och lärarna vid utvecklingssamtalen skall utvärdera om och hur eleverna nått målen i ämnena svenska och matematik. Vid Ysbyskolan använder lärarna en metod de kallar *Läsa hatt*, ett sätt att stimulera läsning och grafiskt beskriva hur mycket elever läser. Det finns en liknande system i matematik. Skolorna använder också Skolverkets *Språket lyfter*, ett diagnosmaterial i svenska och svenska som andraspråk för förskoleklassen och årskurserna 1–5.

Skolan har utarbetat åtgärdsprogram för de elever som inte nått målen och som därför behöver särskilda stödinsatser.

Utvecklingssamtalen får genomgående gott betyg av elever och föräldrar. Vid skolorna pågår ett utvecklingsarbete med individuella utvecklingsplaner som enligt rektorer och lärare kommer att bidra till att elevernas resultat bättre kan följas. Inspektörerna bedömer att utvecklingssamtalen stödjer elevernas kunskapsutveckling under förutsättning att man i dessa samtal tar upp skolans samtliga ämnen i ett långsiktigt perspektiv.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Skolornas mål för verksamheten är förtecknade i lokala arbetsplaner och i en verksamhetsplan i form av prioriterade nationella mål som är gemensamma för alla skolor i kommunen. Inspektörerna bedömer dock att skolorna saknar ett fungerande system för kvalitetssäkring och att de upprättade verksamhetsberättelserna inte uppfyller förordningens krav på en kvalitetsredovisning. Inspektörerna vill påpeka att varje skola årligen skall upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten.

Skolledning och intern kommunikation

Skolorna ingår normalt i ett gemensamt rektorsområde med en ansvarig rektor. Vid tiden för utbildningsinspektionen tillhör dock skolorna två olika rektorsområden, eftersom den ordinarie rektorn är tjänstledig och rektorskollegorna från Hishults- respektive Knäredsområdet vikarierar för henne under våren. Dessa rektorer är utbildade fritidsledare med påbyggnadsutbildningar till betendevetare. Av naturliga skäl är de inte kända av eleverna och enligt de intervjuade lärarna har de inte heller hunnit skaffa sig någon djupare kännedom om verksamheterna.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Elevens val är den del av undervisningen som är avsedd att ge eleverna möjlighet till breddning eller fördjupning i något eller några av skolans ämnen. Det måste vara tydligt för eleverna vilka val som finns och när denna valmöjlighet ges.

Vallbergaskolan, Ränneslövsskolan och Ysbyskolan erbjuder inte elevers val enligt intervjuade rektorer, lärare och elever. Samverkan med distriktets 7–9 skola, om att lösa elevers val i ett 1–9 perspektiv, har inte skett. Inspektörerna bedömer att skolorna i samverkan bör organisera undervisningen så att eleverna får sin garanterade undervisningstid i elevers val.

Enligt de intervjuade lärarna vid Ränneslövsskolan och Ysbyskolan bedrivs den huvudsakliga undervisningen i samhällsorienterande och naturorienterande ämnen för deras elever i Vallbergaskolan eftersom där finns bättre kompetens- och lokalmässiga förutsättningar för att bedriva sådan undervisning.

Vid Vallbergaskolan erbjuds eleverna att pröva på språken tyska, franska och spanska inom språkvalet under tre femveckorsperioder under höstterminen i årskurs 6. Flera av kommunens språklärare är starkt kritiska mot detta sätt att organisera undervisningen då de hävdar att eleverna går miste om tjugo veckor av den sammanlagda undervisningstiden i moderna språk.

Alla elever som inte kan simma erbjuds simundervisning i kommunens simhall dit de skjutsas med buss.

Samtliga lärare är behöriga att anställas som lärare vid kommunens grundskolor. Lärarna är dock inte tjänstefördelade efter ämneskompetens, utan rektorerna har valt att behålla det gamla klasslärarsystemet vid organiserandet av undervisningen vilket resulterat i att en lärare undervisar i ämnen där hon saknar föreskriven ämneskompetens. Se vidare kummunrapporten för Laholms kommun.

Ibland beslutar distriktet om en gemensam inriktning för den kompetensutveckling som skall genomföras, men det finns även utrymme för skolan eller enskilda lärare att genomföra insatser på egen hand. Skolorna avsätter resurser motsvarande cirka 1 000 kronor per anställd och läsår för kompetensutveckling. Därutöver uppmuntras lärarna att fortbilda sig genom fritidsstudier som till

delar kompenseras av skolan. Intervjuade lärare är i huvudsak nöjda med den kompetensutveckling som erbjuds.

Inspektörerna bedömer att eleverna har tillgång till moderna läromedel och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. Dock saknar Ränneslövsskolans och Ysbyskolans datorer tillfredsställande Internetuppkopplingar. Skolornas fritidshemsavdelningar är öppna mellan klockan 06.30 och klockan 18.00 och är tillgänglig för alla barn och elever som har rätt till skolbarnsomsorg enligt skollagen.

Datum	Ort
2006-08-29	Göteborg

Gerhard Eriksson

Hans Enckell

Tommy Månsson